Stortorget

Malmö
Stortorget anlades mellan åren 1532 och 1546, då Jörgen Kocks var borgmästare.

Bildspel Anders Dernback

Stortorget är ett torg beläget i Malmö. Det börjad anläggas 1538 i samband med nedrivandet av Heligandsklostret som med sin kyrkogård upptog omkring 70 procent av det blivande torgets yta. I en notis omtalas platsen 1542 som "thet ny torg". Det ståtliga rådhuset, Nordens vid den tiden största i sitt slag, beläget utmed torgets östra sida kunde tas i bruk 1547.

Vid Stortorget ligger bland annat landshövdingeresidenset, Malmö rådhus, Kockska huset, Hotell Kramer, och Apoteket Lejonet. Mitt på torget står en ryttarstaty av kung Karl X Gustav, skulpterad av John Börjeson och tillkommen i samband med Slöjd- och Industriutställningen i Malmö 1896. Initiativtagare till statyn var framför allt tidningsmannen och politikern Carl Herslow samt historieprofessorn Martin Weibull.

Stortorget har historiskt varit Malmös mest centrala torg, men genom spårvägens elektrifiering övertogs denna roll alltmer av Gustav Adolfs torg. Stortorget trafikerades av hästspårvagnar år 1887–1907, hästomnibussar åren 1898–1907 och elektriska spårvagnar åren 1906–1957.

Vad var då den ursprungliga tanken med att placera en staty av krigarkungen, främst ihågkommen för freden i Roskilde, på stadens största torg blickades ut över gränsen till Danmark?

16 maj 1866 bildades på initiativ från en kyrkoherde från Tygelsjö ”Föreningen för Skånes fornminnen och historia”, den skulle senare heta ”De skånska landskapens historiska och arkeologiska förening”. Föreningens styrelse bestod av främst av yngre akademiker, varav en av ledamöterna var docent i historia vid Lunds universitet, nämligen Martin Weibull.

Insamlingen till ryttarstatyn 1873

Statyn har alltsedan den avtäcktes 1896 varit föremål för debatt.

Jörgen Kocks hus är det mest imponerande byggnadskomplexet från Malmös äldre historia. De ståtliga tegelmurarna symboliserar inte enbart 1500-talets Malmöhistoria utan också en stor portion dansk rikshistoria.

Ett rådhus i Malmö omtalas första gången 1353. Detta låg direkt norr om S:t Petri kyrka, mellan kyrkogården och Adelgatan, vilken var stadens äldsta torggata.

Den 28 januari 1544 lånade Malmö stad Jörgen Brendere 300 marck danske för att han skulle kunna påbörja tegelbränningar vid stadens tegelugn. Staden skulle i hyra för tegelugnen erhålla 6000 tegel och 20 läster kalk om året. Den 5 mars 1548 blev hyreskontraktet uppsagt. Avtalet torde ha tillkommit i samband med rådhusets byggande, vilket arbete således pågått våren 1544-hösten 1547.

Karl den X Gustavs staty på torget

Malmö rådhus

Malmö rådhus är en byggnad från 1500-talet, som är belägen vid Stortorget i Malmö.

I nordvästra delen av platsen för det nuvarande Stortorget låg under Medeltiden det stora Helgeandsklostret. Klostret med kyrka och trädgård och kyrkogård upptog en fjärdedel av nuvarande torgyta. I samband med reformationen i Danmark kunde den mäktige borgmästaren Jörgen Kock riva ner klostret och på dess mark anlägga det nuvarande Stortorget. Nedrivningen skedde 1536–38. Stortorget kom att bli ett av 1500-talets största torg i Norden. Malmö var vid denna tid en av de största städerna i Norden och därför började man också uppbygga ett nytt rådhus utmed den östra torgsidan.

Dagens rådhusfasad i holländsk renässansstil tillkom på 1860-talet och ersatte då en nyklassicistisk fasad från början av 1800-talet. Arkitekten Helgo Zettervall utformade en mycket fri tolkning av hur den ursprungliga fasaden kunde (eller kanske enligt Zettervall borde) ha sett ut. På fasaden finns skulpturutsmyckningar som bland annat avbildar några av Malmös historiskt viktiga män som

Jörgen Kock, Mattias Flensburg med flera.

Rådhusets fasad år 1857 enligt arkitekten Helgo Zettervall, också ritad av honom.

Residenset är en byggnad vid Stortorget i Malmö, som inrymmer bostads- och representationslokaler för landshövdingen i Skåne län. Det består av två sammanbyggda hus, båda från slutet av 1500-talet. Det västra är "Kungshuset" och det östra "Gyllenpalmska huset".

Under 1600-talet ägdes "Kungshuset" av rådmannen Fadder Loch. Efter Skånes erövring år 1658 inkvarterade sig här med våld först generalguvernör Gustaf Otto Stenbock, sedan fältmarskalk Gustaf Banér. Den sistnämnde körde bokstavligt talat ut Fadder Loch på gatan. Fadder Loch anslöt sig till den danska invasionsarmén år 1676 men stupade i slaget vid Lund samma år.

Kung Karl XV avled på länsresidenset den 18 september 1872.

Trekungamötet 1914 ägde mellan den 18-19 december rum på Länsresidenset.

Landshövdingeresidenset i Malmö ägs av svenska staten och förvaltas av Statens fastighetsverk.

Malmö Residens

VIDGAD OCH FÖRSKÖNAD

CHILDHOOD
FISHBONE
MANGOLD
DUX
S.A.L.T

MANGOLD
Scandic

Hotell Kramer är ett hotell som ligger vid Stortorget i Malmö.

Makarna Anna och Fritz Kramer kom från Tyskland till Malmö 1863, där de arrenderade ett hotell vid Stortorget. De lät sedan arkitekten Carl Ferdinand Rasmussen rita den byggnad som uppfördes 1875-1878. Byggnaden är uppförd i fransk nyrenässans med inspiration från slott i Loiredalen.

Hotell Kramer

Fritz Kramer avled 1893, men makan Anna levde i ytterligare 28 år och drev hotellet vidare och efter en tid tillsammans med näst äldste sonen Herman Kramer. Numera ägs hotellet av Scandic Hotels.

Vid firandet av den så kallade "stora segeraftonen" i samband med andra världskrigets slut 1945 lyckades hotellets gäster få upp Karl Gerhard på en flygel för att sjunga sin starkt antinazistiska kuplett Den ökända hästen från Troja.

Hamngatan
Huvud-
Postkontoret
skymtar

MANGOLD
DUX
VATTENFALL

CITADELL
BRIXX

KFC
PREISLER Glasögon Kontaktlinser
KFC
ETAGE
APOTEKET
J. ALTHÉN'S
SKRÄDDERI - AFFÄR
Östergatan 12
GUST. WOLKE
SPIRITUOSA AFFÄR
CHRISTENSON & Co.
SKYLTFABRIK
KÖP
ELMQVIST'S
HANDSKAR
REIJMYRE
GLAS
ÄR FINAST
MALMÖ BILLIGASTE
MANUFAKTUR-&
KAPP-AFFÄR
Florentin Steneberg
MOSAIK
GLASÖGON KONTAKTLINSER
59KR

Nansens Måleri

VASAKRONAN
SYMPOSION
Energi Sverige
Purple Scout
CONSID
REIJMYRE GLAS
ÄR FINAST
MALMÖ BILLIGASTE
MANUFAKTUR-&
KAPP-AFFÄR
Florentin Stenberg
APOTEKET

VASAKRONAN
SYMPOSION
Energi Sverige
Purple Scout
CONSID
Bolia.com

VASAKRONAN
SYMPOSION
Energi Sverige
Purple Scout
CONSID

SCANDIC KRAMER

Den så viktiga stadsbrunnen fick naturligtvis sin placering på det nyanlagda Stortorget. Vattnet leddes i tjocka trästockar hela vägen ifrån det som idag är Pildammarna och som var stadens vattenreservoar långt in på 1800-talet. Från stadsbrunnen utgick också ledningar till stadens större gårdar, som fick friskt vatten till sina brunnar - en fantastisk lyx på den tiden.

Brunnen togs bort, men ersattes i mitten på 1960-talet av en ny brunn som nu ligger några meter ifrån den gamla vandkunsten. Den ursprungliga placeringen är markerad med 10 vita marmorstenar på torget. Även den nya brunnen - gjord av skulptören Stig Blomberg har en liten Morian och är rikt dekorerad. donationstext

SYMPOSION

Anor 1678

Scandic

FISHBONE
MISINGOLD
COFFEE FACTORY

SYMPOSION
Energi Sverige
Purple Scout
CONSID
Bolia.com

GUSTAVINO

Närings- och föreningslivet i Malmö får hyra lokaler i rådhuset om före- taget eller föreningen firar till exempel 50-års jubileum

DUX
SALT
SALT

Apoteket Lejonet eller Teschska palatset på Stortorget i Malmö är en av stadens mest markanta byggnader från 1800-talets historicistiska period, uppförd 1896 i nyrenässans.

Byggherre var apoteksinnehavaren John Tesch. Det äldsta kända kungliga privilegiebrevet för apotekare i Malmö är utfärdat år 1571 av Fredrik II. Stadsapoteket vid Kyrkogatan innehades under 1600- och 1700-talen av den tyske apotekarsläkten Dietrich och kallades då för Dietrichska Apoteket. Ännu ett apotek öppnades 1731, och för att skilja apoteken åt användes djursymboler. Dietrichska fick ett lejon och det nyinrättade en örn.

1896 lät Tesch påbörja byggandet av apotekets nya hus på Stortorgets östra sida. Det nya apoteket försågs med rejäla skyltfönster, men även övervåningen byggdes att bli så iögonfallande som möjligt. Bland utsmyckningar finns bl.a. Tesch själv avbildad. Inte bara exteriört utan även invändigt blev det en överdådig utformning i såväl apotek som bostadsvåning. Till ovanligheterna för tiden hörde en hiss upp till Teschs egen luxuösa lägenhet i huset.

Apoteket Lejonet eller Teschska palatset på Stortorget i Malmö är en av stadens mest markanta byggnader från 1800-talets historicistiska period, uppförd 1896 i nyrenässans.

Vid tiden för uppförandet ansågs apoteket Lejonet vara ett av Europas allra största apotek, nästan lika sort som det kejserliga apoteket i Moskva. Det var vid sekelskiftet 1900 Malmös högst taxerade fastighet.

Tesch slutade som apotekare efter 16 år för att övergå till bankvärlden, och blev även en drivande kraft inom Hippodromen. En av de nya ägarna var Teschs systerson Hjalmar Andersson-Tesch.

Apoteket Lejonet eller Teschska palatset på Stortorget i Malmö är en av stadens mest markanta byggnader från 1800-talets historicistiska period, uppförd 1896 i nyrenässans. Efter att apoteksmarknaden avreglerades år 2009 blev Lejonet ett av de fyra kulturapoteken i statlig ägo. Byggherre var apoteksinnehavaren John Tesch. Det äldsta kända kungliga privilegiebrevet för apotekare i Malmö är utfärdat år 1571 av Fredrik II. Stadsapoteket vid Kyrkogatan innehades under 1600- och 1700-talen av den tyske apotekarsläkten Dietrich och kallades då för Dietrichska Apoteket. Ännu ett apotek öppnades 1731, och för att skilja apoteken åt användes djursymboler. Dietrichska fick ett lejon och det nyinrättade en örn.1896 lät Tesch påbörja byggandet av apotekets nya hus på Stortorgets östra sida. Det nya apoteket försågs med rejäla skyltfönster, men även övervåningen byggdes att bli så iögonfallande som möjligt. Bland utsmyckningar finns bl.a. Tesch själv avbildad. Inte bara exteriört utan även invändigt blev det en överdådig utformning i såväl apotek som bostadsvåning. Till ovanligheterna för tiden hörde en hiss upp till Teschs egen luxuösa lägenhet i huset.

Det Berghska Huset vid Stortorget

De äldst dokumenterade ägarna var Lunds domkyrka och S:t Petri kyrka, därefter under den danska tiden danska riksråd, storköpmän och borgmästare i Malmö. Den namnkunnigaste av ägarna under denna tid var Christian IV:s rikshovmästare och måg Corfitz Ulfelt. Den nuvarande hörnbyggnaden åt torget uppfördes efter en brand på fastigheten och stod färdig 1765.

År I 793 förvärvades densamma av borgmästaren Carl Magnus Nordlindh, och det var han, som lät inreda den aktuell a bostaden på andra våningen. - Bottenvåningens lokaler disponerades av gästande teatersällskap under några år från 1798. Fastigheten kom även att inrymma bankföretaget Malmö Diskont mellan åren 1803 - 1817, samt efter diskontens fall jämväl under två år den kommi.ssion, som tillsatts av en urtima riksdag för att utreda diskontens affärer. Fastigheten förvärvades därefter år 1819 av handelsmannen Pehr Gustaf Barkman och Christian Bergh, som tillsammans å r 1817 bildat handelsbolaget Barkman & Bergh. De båda handelsmännen flyttade sin rörelse till fastigheten, och familjen Barkman bosatte sig i hörnvåningen åt torget. Även kungliga gäster i staden har här haft sin bostad.
Mellan åren 1806-1807 bodde i fastigheten Gustav IV Adolf och prins Gustaf.
Sommaren 1848 hade Oscar I här sitt tillfälliga residens. Den danske konungen Fredrik VII gästade hemmet vid samma tidpunkt.

Kakelugn i Stora förmaket frå n 1800-talets början, sannolikt tillverkad i Kalmar. Oljemålningen ovanför sekretä ren föreställer Peter Bergh (1751 - 1818)

År 1849 upplöstes handelsbolaget Barkman & Bergh. Familjen Barkman tillades därvid den norra delen av fa stigheten (åt Adelgata n med nuvarande hotell Tunneln), medan familj en Bergh erhöll och bosatte sig i den del av fastigheten som vetter åt Kyrko- och Kansligatorna. I bostaden på andra våningen är rumsindelningen i huvudsak densamma som på Nordlindhs tid. Paneler och fönsterinramningar i de två stora rummen samt kakelugnarna här och i lilla förmaket är från samma tid. Fastigheten försåldes år **1969** till Malmö stad, och staden har för avsikt att här ge Malmö nation vid Lunds universitet nya samlingslokaler. **1971** flyttade Malmö nation i Malmö från Norra Vallgatan till Berghska huset vid Stortorget och det är därifrån som ordenssällskapet fått sitt namn. Efter 13 år på Berghska vräktes nationen därifrån och blev anvisade en liten lokal på Stora Nygatan.

Stortorget 1865 - 1870

Stora förmaket. Såvä l den imposanta salongsmöbeln inköpt i Hamburg på 1850-ta lets mitt som tak kronan från 1840-talet härrör från Christian och Henriette Berghs residenstid i den vackra stadsvåningen. Även andra i förmaken placerade möbler är antika och härrör delvis från gården eller från den år 1 834 av Christian Bergh förvärvade fastigheten Kronetorp.